

Politični ogled

Država SHS.

Na poti do sporazuma je storjeno zopet par korakov. Demokrati, največji nasprotniki sporazuma, so se zopet tako obnašali, da so izgubili skoraj že zadnje ostankе zaupanja med radikali. Ona struja med radikali, ki je še vedno delala za ponovno zvezo z demokrati, se je že do malega razšla in glavno besedo ima sedaj ona, ki je za sporazum. V verifikacijskem odboru so nastopili demokrati silno predržno. Hoteli so spraviti nekaj svojih kandidatov skozi, ki niso dobili dovolj glasov. Celo glede dr. Kukovca in dr. Žerjave so vložili pritožbo. Na demokratski listi v enem srbskem in enem črnogorskem okraju sta kandidirala celo dva uradnika ter se nista zmenila za zakon, ki določa, da mora kandidat odložiti svoje državno službeno mesto. Verifikacijski odbor je obe listi razveljavil in tako so demokrati ob tri mandate. Eden od radikalnih prvakov je moral celo pripomniti, da vlačijo demokrati politiko tudi v sodnijo in da radi tega beži ven pravica. Demokratski zli duh dosedanje protiljudske politike bo sčasoma le izgubil zaslonbo, katero si je prisleparil v Beogradu in pa med Srbi.

V soboto sta prišla v Beograd poslanci Radičeve stranke dr. Krnjevič in Kovačević, da od Pašića samega čujeta, kaj sedaj misli o sporazumu, ko je sestavljena samoradikalna vlada. Med razgovori se je pokazalo, da Pašić v resnici misli na pošten in trajen sporazum. To so kazali tudi drugi ministri ter obljubili hrvatskemu odposlanstvu, da se bo marsikaj odpravilo, kar so demokrati upeljali in kar je eden glavnih vzrokov nezadovoljstva. Radič je zadovoljen s poročilom, ki so ga odposlanci prinesli iz Beograda, ter meni, da bi bilo najbolje, če bi se začelo polagoma popravljati, kar je dosedanja nesrečna politika zakrivila in če bi bile na jesen nove volitve. Če se bodo radikali sporazuma držali, izidejo iz volitev še močnejši in vse stranke, ki sporazumu nasprotujejo, bi propadle. Radičeve odposlance so v Beogradu lepo sprejeli, samo policajdemokrati se niso znali krotiti in so po svojih listih pisali o «Radičevih ušvihih».

Ko so radikalni poslanci govorili z dr. Korošcem o političnem položaju in glede pogajanj za sporazum, so bili opozorjeni na dejstvo, da je Jugoslovanski klub v opoziciji proti vladi in da se iz držanja članov Jugoslovanskega kluba v verifikacijskem odboru ne sme sklepati, da bo klub podpiral vlado. Dosedanje stališče je posledica tega, ker je klub hotel popraviti vsaj kolikor toliko krivice in nasilja, ki so jih demokrati uganjali za časa volitev. Jugoslovanski klub bo stal tudi v bodoče vedno točno na stališču svojega programa. Vsled tega so vse ostale vesti brez podlage in zgolj ugibanja. Vsekako se je treba zavedati, da je borba Jugoslovanskega kluba pred vsem naperjena proti policajdemokratski politiki.

Francosko-nemški spor.

Zavezniške velesile so odklonile nemško ponudbo glede plačanja vojnih odškodnin in svet se zlasti čudi, da je bil angleški odgovor nepričakovano oster in da je Anglija čisto prezrla oni del nemškega predloga, ki govori o možnosti določitve odškodninskega zneska po mednarodni komisiji. — V Poruhrju postajajo razmere nevzdržne. Francozi izganjajo nemške uradniške rodbine, od nemške strani si je pa ogorčenje začelo iskati duška v uničevanju prometnih sredstev. Tako je bil od neznanih storilcev porušen večji del železnice, da imajo sedaj Francozi velike težave z odpremo zaplenjenega blaga. — Radi francoske vojnosedne obsodbe tovarnarja Kruppa na 15 let ječe in 100 milijonsko globo je poslala nemška vlada vsem državam svoj protest.

Umor ruskega zastopnika.

Pred tednom dni je bil v Lozani v hotelu umorjen vodja ruskega odposlansva na lozanski konferenci Vorovski, dva druga delegata sta bila pa težko ranjena. Morilec je rodem Švicar, a ruski priseljenec in je bil Wranglov oficir.

Mednarodni kongres za žensko volilno pravico

se je začel te dni v Rimu. To je že 9. kongres te vrste ter ima 2000 odposlanec od 40 narodov. Ob poročilu o napredku ženskega gibanja se je tudi ugotovilo, da je samo še 15 držav, kjer ženske še nimajo volilne pravice.

ZUPANSKI POUČNI TEČAJ V SLOVENJGRADCU.

Dne 15. januarja 1923 je priredila Zupanska zveza za Slovenijo poučni tečaj v Slovenjgradu. — Pred začetkom tečaja je pojasnil slučajno v mestu se mudeči nar. poslanec dr. Hohnjec zbranim obč. zastopnikom, kako se sestavljajo in vlagajo kandidatne liste. — Pri tej priliki je povdarjal, da mi vsi hočemo ostati v državi, ki nam bo dobra mati.

Čisto nemogoče bi bila kaka samostojna slovenska republika. — Dasi govor poslanca dr. Hohnjeca ni bil na sporedu zupanskega tečaja, vendar je bil vsestransko dobrodošel in odobran.

Otvorivši oficijelni del tečaja je pozdravil okrajni načelnik Zupanske zveze Guzelj v velikem številu zbrane obč. zastopnike, došle celo iz oddaljenih delov naše Koroške. Na to je pozdravil navzoče v imenu osrednje Zupanske zveze njen tajnik Fr. Kristan, povdarjajoč važnost organizacije v varstvo avtonomije.

Vladni svetnik Sporn je potem pojasnil v uvodu svojega predavanja pojma avtonomije, kaj občina more in kaj sme v okviru zakona in kako naj si uredi svoje gospodarstvo. Razdelitev moči mora biti v skladu z in-

teresi občine. Naloga Zupanske zveze pa je, da tolmači, kakšne pravice imajo občine.

Drugi predavatelj obč. revizor Kristan je tolmačil način obč. gospodarstva, denarnega in splošnega poslovanja, viro dohodkov i. dr. — Med tem so se razvili razgovori in se stavila razna vprašanja, med drugimi glede lovskega zakona. — Pri tem se je pojasnilo, da mora vsak lovec poravnati škodo, ki jo komu napravi na polju ali travniku. — Od lovskega zakupnika pa ni mogoče zahtevati pogoja (kakor je nekdo vprašal), da bi se zavarovale morebitne odškodnine za kokoši, če bi jih odnesle lisice.

Pojasnilo se je nadalje na tozadevna vprašanja, da nimamo še novega lovskega in ne ribarskega zakona.

Glede uradnih dopisov v cirilici so se pritoževali zastopniki občin, da pravi okr. glavarstvo, da morajo znati cirilico. — Pojasni se teoretično pravna in praktična stran. Zakonito je stališče okrajnega glavarstva, ker je občina javna institucija, in zato mora sprejemati tudi dopise in odloke v cirilici kot v pismu državnega jezika. Zupanska zveza pa naprosi pokrajinsko upravo, da ona preskrbi prevode v slovenščino, ker se danes od občin pač še ne more zahtevati, da bi znale cirilico.

Nato je sledilo predavanje vladnega svetnika g. Sporna o domovinskih zadevah in s tem v zvezi o ubožni oskrbi itd.

Sledila so razna vprašanja z odgovori in pojasnili, med temi zlasti o konkubinatu in kaznovanju po občini radi prestopka te vrste deliktov. V take namene in iz ozira izvrševanja krajevno policijskih kazni mora imeti vsaka občina svoj obč. zapor. — O konkubinatih in o javnosti pohujševanja priobčimo poseben članek v eni prihodnjih števil.

Izražena je bila končno še želja, da bi se vsi navzoči zavzeli za cestno zvezo Sele—Kotle na Stari trg—Slovenjgradec kot drugo zvezo z Mežiško dolino, kjer je sedaj le ena zveza. Ondi mora biti nova vozna cesta, ki je tudi v vojaškem interesu. — izrekla se je želja, naj se zavzame za to tudi Zupanska zveza.

Načelnik Guzelj je na to z zahvalo predavateljem zaključil tečaj z željo, da bi vsi ohranili v srcih nauke, ki so jih čuli. — Pripomniti moramo, da so vsi udeleženci vztrajali do konca tečaja in predavanj.

Tedenske novice.

Ljubljanski škof dr. Jeglič obhaja letos zlatomašniški jubilej in sicer dne 27. majnika. V spomin na ta jubilej je Slov. Straža v Ljubljani založila njegovo sliko v obliki razglednic. S tem se bo mnogobrojnim častilcem in prijateljem ter občudovalcem navdušenega apostolskega slovenskega škofa gotovo zelo prikupila. Vsak si bo rad nabavil razglednico ter hranil to sličico v spomin na vnetega zagovornika katoliške misli. Čisti dobiček teh razglednic je namenjen našim Korošcem in Primorcem. Cena razglednic je 1 dinar ter se bo dobila v nekaj dneh v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

Fantje, ne pozabite: Binkoštni ponedeljek je Vaš shod pri Sv. Jožefu nad Celjem! — Cel hrib Vas mora biti poln! — Mladenci, na plan! — Cela armada Vas mora biti!

Misijonarji pri Sv. Jožefu, Celje, prosijo vse one gg. duhovnike, ki želijo imeti ob priliki mladeniškega shoda na binkoštni ponedeljek obed opoldne v misijonski hiši, da se priklase za to po dopisnici ali vsaj takoj pri prihodu k Sv. Jožefu.

Radikalne krave za viničarje. Pred volitvami so obljubljali radikali slovenskim viničarjem breje krave in sicer bi imele te srbske krave priromati v Slovenijo dne 1. junija. Prvi junij bo kmalu tu, a radikalnih krav še nič ne slišimo, da bi mukale proti Slovenskim gorcam. Letos je dovolj paše, bi bile Vrličeve radikalne krave dobrodošle našim viničarjem, a so menda zbežgale bogzna kam in Slovenije nikdar videle ne bodo. Prav po balkansko grdo je, obljubiti kravo, potem pa še kozjega repa ne dati. Prazna obljuba srbijanskih radikalno-brejih krav je zopet nov dokaz, na kako oga-ben način so hoteli zvabiti na radikalni led naše slovenske viničarje razni Verlič in Nachtigalli, a se jim ni posrečilo, ker so naši viničarji že dobro vedeli vnaprej, da so radikalne krave prazna predvolitvena — farbarija.

Kako je bilo zadnji teden v Mariboru? Ledene moze smo dokaj čutili v Mariboru, kjer je celo po Pohorju zapadel sneg in snežno bližino smo neprijetno čutili tudi v mestu. Sedaj je zopet solnčno in toplejše vreme. Mariborski orjunci razgrajajo vsak večer okrog po gostilnah in pretepajo vse, kar jim pride kot mirna žrtev v roke. Divjanje Orjune po Mariboru postaja že skrajno neznosno. Policijski komisariat je sedaj razglasil, da morajo do 24. t. m. oddati na policiji orožje vsi, ki imajo orožne liste in so stari pod 30 let. Nadalje objavlja policija, da bo vsekega nočnega razgrajalca vtaknila pod ključ, a bo menda ostalo samo pri praznih groznjah, ker veliko mariborskih policajev je zelo naklonjeno Orjuni. Ako bi javno varnost po Mariboru varovali in stražili naši štajerski orožniki, bi izgledalo čisto drugače s pretepi in napadi orjuncem. Maribor je obiskalo 15. t. m. okrog 70 srbijanskih pevcev, ki so priredili tudi koncert.

Shod SLS v St. Ilju v Slov. gor. se je v nedeljo, dne 13. t. m. vršil nad pričakovanje lepo. Dvorana Slovenskega doma in veža sta bili nabito polni domačinov in sosedov. Shod je vodil domači župnik č. g. Vračko. — Politično poročilo je podal naš nar. poslanec Žebot, katerega smo naprosili, da nam pride poročat. Zborovalci, po ogromni večini sami možje iz vseh občin so z zanimanjem sledili poslančevemu poročilu. Izrekla se je zaupnica politiki SLS ter sklenilo po vseh občinah ustanoviti krajevne odbore SLS in agitacijske krožke. —

Smejali smo se «Taborovemu» poročilu o ustanovitvi JDS organizacije v Ceršaku. Par krakelerjev prepriščamo Kukovcu, a 99 odstot. prebivalstva naše in sosednih župnij pa je in ostane trdno v taboru Slovenske ljudske stranke.

Bivši samostojni poslanec Ivan Mermolja in njegova dva sinova so pri Orjuni. Ravnokar omenjeno si naj dobro zapomnijo naši vrli šentiljčani, ki so branili mejo proti nemškemu navalu desetletja brez rokovnjaške Orjune in brez Mermolje ter njegovih sinov. Šentiljčani se bodo že sami ubranili Orjune in Mermolje kot so se Nemcev.

Mermolja je gostil mariborske orjunce. Zgoraj smo poročali, da je Mermolja in njegova dva sinova orjunki organizaciji. Ravnokar pa smo prejeli iz St. Ilja v Slov. gor. poročilo, kako je Mermolja gostil v St. Ilju mariborske orjunske pretepače. Za minulo nedeljo je povabil Mermolja v St. Ilj mariborske orjunce, ki so proti večeru posetili in osrečili gostilno pri kolodvoru. V gostilni so začeli izzivati in so pretepli šentiljčana Šermana. Divjaški nastop Orjne je tako razljudil gostilničarja Matjašiča, da je pognal preko praga orjunce z Mermoljo vred. Od ljudstva penzionirani poslanec je še spremljal orjunce na kolodvor in domov grede je streljal iz samokresa in se po italijanski navadi drl: «Živijo Orjuna». Pomilovanja vredni Mermolja, ki sedaj ni več poslanec, se je vrnil tje, kamor je že davno spadal, namreč med razbojniške orjunce. Pa kakor je ljudstvo obračunalo z Mermoljevo poslansko častjo, tako bo tudi z njegovim orjunaštvom. Šentiljčani bodo Mermolji že posvetili, da se ne bo nikdar več upal streljati in s svojim podivjanjem glasom nazdravljati Orjuni. Mermolja, Mermolja, kako se boš bridko kesal, da si gostil orjunce!

Požar pri Sv. Lenartu. Dne 10. t. m. je nastal v St. Lenartu v Slov. gor. požar, ki je upepelil tovarno usnja in parno žago, last Josipa Piriha. Požar je izbruhnil v hiši, ki stoji poleg tovarne, vsled pokvarjenega dimnika. Hiša je namreč bila pokrita s slamo, pa se je vsled isker, ki so prišle skozi dimnik, vnela. Streha je bila takoj v plamenu, ki se je vsled vetra razširil hitro tudi na tovarno. Ves napor, da se ogenj zaduši, je bil brezuspešen. Po bliskovo je stala cela tovarna in žaga z veliko zalogo desk v plamenu. Na pomoč sta prihiteli požarni brambi iz Sv. Lenarta in Sv. Trojice. Vsled velikega vetra je bilo nemogoče gasiti in samo to je sreča, da so poslopja stala na samoti ter se ni mogel požar razširiti. Tovarna in poleg stoječa hiša, ki je začela prva goreti, sta pogoreli do tal. V hiši je bila pisarna podjetja in stanovanje dveh družin, ki so sedaj brez strehe. Škoda presega 20 milijonov K, zavarovalnina pa znaša malenkostno svoto. Posestnik je dal pred kratkem celo tovarno preurediti in je namestil popolnoma nove, moderne stroje. Tudi žaga je bila novopostavljena.

Ustanovitev Dekliške zveze v St. Janžu na Dr. p. Lep in vesel dan je bil praznik Vnebohoda za nas šentjanška dekleta. Ustanovile smo si Dekliško zvezo, da se bomo tudi mi mladenke mogle izobraževati in pripravljati za življenje in pošteno razveseljevati. V cerkvi in na dekliškem shodu je govoril navdušeno č. g. p. Pavel iz Maribora. Krasno sta govorili delegatinja hajdinske Dekliške zveze M. Zelenik in zastopnica Dekl. zveze iz Sv. Lovrenca L. Jurič. Naj se izpolnijo besede duhovnega voditelja, s katerim je sklenil lepi shod: Naj se ta cvetka (Dekliška zveza), vsajena v Marijinem mesecu v dekliški vrtec šentjanški, krepko razvija pod varstvom Srca Jezusovega in Marijinega ter obilo dobrega sadu prinese!

Dobro si zapomnite Slovenjebistričani in okoličani. Ob času kravega napada Orjune na Slov. Bistrico se streljali orjunci v Marijin steber, ki stoji pred Pinterjevo trgovino. Streljali so v soho radi tega, ker je nekje ob vznožju stebra bilo enkrat v nemškem jeziku napisano, kdo je dal to soho popraviti, so pa ta napis leta 1918 prebarvali, a se kljub prebarvanju še vidijo skozi barvo nemške črke. Več orjunkskih strelcev je zadelo soho. S streljanjem v Marijin steber so divjaški orjunci dokazali, da jim ni niti Marijina podoba več sveta. Za onečastenje Marijine sohe so maščuje Slovenjebistričani in okoličani na ta način, da ne bo nobeden prestopil praga trgovine demokratskega župana Omerzo, da ne boste nalagali svojega denarja pri Trgovski banki in da boste pustili živinozdravnika Škofiča, naj zdravi samo orjunske živali in ne naših in da se ne boste v pravnih zadevah zatekali k duševnemu voditelju slovenjebistriške Orjune k dr. Pučniku. Naše maščevanje za onečastenje Marijine sohe bodi gospodarskega značaja, ki pa bo kmalu ukrotilo vse slovenjebistriške orjunce!

Novi zvonovi v Slov. Bistrici. Dolgo smo čakali, a zdaj so vendar enkrat prišli naši novi zvonovi. Pred 14 meseci smo sklenili, da si jih naročimo, ker nam je bil že silno dolg čas, ko smo bili brez zvonjenja. Požrtvovalnost župljanov za nove zvonove je bila občudovanja vredna. V štirih dneh so darovali in nabrali okrog 400.000 K za tri, oziroma štiri manjše zvonove. Ta darežljivost župljanov je dala našemu priljubljenemu g. dekanu pogum, da so naročili takoj še peti največji zvon, ki tehta sedaj 2465 kg. Vsi zvonovi skupaj tehtajo 4937 kg. Zvonove je vtila trdka Bühl v Mariboru. Zadnjo soboto so bili zvonovi predmet občudovanja v Mariboru. Okinčani vozovi z zvonovi so stali na Grajskem trgu, kjer so se pripravljali na odhod. Neštete množice so jih ogledovale in občudovale. Ob 10. uri so vpregli v vozove sedem parov okrašenih konjev ter popeljali zvonove v Slov. Bistrico. Povsod med potom so pozdravljali iz stolpov stari zvonovi svoje mlade tovariše. Sprejem na meji bistriške župnije in v Slov. Bistrici je bil veličasten. V nedeljo zjutraj je spremljala